

Filmens frihed

Skuespillernes oprør i begavet polsk film

Wojciech Marczewski er sammen med Krzysztof Kieślowski de vægtigste etiske debattører i tidens polske film. De er begge kommet fri af den selvhøjtidelige symbolisme, som f.eks. Krzysztof Zanussi døjer med.

Det var derfor ikke uden frygt og bæven, at jeg begav mig til Marczewskis allegori over den politiske censur. Den starter da også ængstende med at filosofere over denne nedarvede polske embedsmandstradition, som i slutningen af 80'erne blev overladt til kollektivet, som Marczewski åbenbart har en ukuelig optimistisk tro på, til forskel fra kollegaen Kieślowski.

Den danske titel *Mig og censuren*, antyder en specifik (dansk) affinitet til Woody Allen. At Woody Allens film *The Purple Rose of Cairo* (1985) vitterlig er ideens egentlige udløser, kunne yderligere bibringe ængstelse, da den kun ville kunne bruges til at slå den polske symbolismetradition i hovedet med. Det kommer Marczewski lykkeligt fri af ved at lade en bedrevende mavesur polsk filmkritiker med mindreværdsdom-

pleks bringe det amerikanske mesterværk til Kino Friheden, for helt at jorde den polske allegoriske snakkefilm uden internationalt format.

En trist plakat fra produktionsgruppen Zefir med et kvindekonsortium smykker biografen. (Titlen – det var sikkert noget med *Opvågningen* – og hvem der optrådte som fiktiv instruktør, kunne jeg ikke nå at dechifrere, da Grand ikke som video har momentanstop). Ungerne med lærerne har hidtil som eneste publikum siddet pligtskyldigt og kedet sig over filmen, hvor faderen, på et hospital, modtager sin hidtil blinde datter, der nu snakkesaligt er ved at genfinde sit syn efter en mirakuløs operation. Led og ked af denne udjokkede situation gør skuespilleren i faderens rolle (Władysław Kowalski) oprør og siger op i røven med det hele.

Baxter (Jeff Daniels) fra *The Purple Rose of Cairo* begiver sig beredvilligt ind i den efterhånden kaotiske polske film med de desorienterede skuespillere, der er ved at slippe konventionerne. I den nyvundne fri-

Woody Allens *Den røde rose fra Cairo* spiller en vigtig rolle i Marczewskis polske film.

hed begiver folk sig så småt op på tagene for at overskue situationen med et smil på læben. Dem der ikke kan slippe embedsmandstraditionen (og det er dem fra hovedstaden) må have det så godt med den og russerne udnævnes ikke til de onde dømmelige bussemænd. Situationen ligger helt i egne hænder og nok er man fattige og udmarvede, men bestemt ikke uden potentiale.

Der er meget brug for Marczewski i polsk film og Grand skal have tak for at Polens vigtigste film holdes på plakaten i Danmark.

Carl Nørrested

Mig og censuren

Mig og censuren (Ucieczka z kina 'Wolność'). Polen/Danmark 1990. I+M: Wojciech Marczewski. F: Jerzy Zielinski. Kl: Andrzej Sołtysik. Mu: Zygmunt Konieczny. Med: Janusz Gajos, Zbigniew Zamachowski, Teresa Marczewska. Udl: Crone Film. 100 min. Prem: 24.5.91.